

ר' עובדיה מברטנורא
שורפין אותו מיעוט שנטמא,
והנותר מפסח טהור, לפני
הבירה: ט הפסח שיצא. חוץ
לחומה: ישרף מיד. בארבעה
עשר ולא צריך לאשהווי עד
הבוקר של ט"ו כדי שתעובר
צורתו והיינו שיבא לידי נותר.
ומיהו ביום טוב לא מצי שריף
ליה דאין שורפין קדשים ביו"ט:
נטמאו בעלים או שמתו. אין
פסולו בגופו אלא מחמת דבר
אחר: תעובר צורתו. ימתין עד
שיבא לידי נותר, ואח"כ
ישרפנו: אף זה ישרף מיד. רבי
יוחנן בן ברוקא לא פליג את"ק
אלא כשנטמאו הבעלים או
מתו קודם זריקת הדם דלא
איחזי בשר באכילה והוה ליה
כפסולו בגופו. ואין הלכה כרבי
יוחנן בן ברוקא: י העצמות.
שאינו יכול לשברן מפני
שנאסרה שבירת עצם, ונותר
בהן מוח וטעון שריפה: והגידין.
שהן אסורין באכילה ואין חייבין

עליהן מן התורה, כגון שומנו של גיד הנשה שהוא מותר אלא שישראל קדושים נהגו בו איסור.
אי נמי, הגיד החיצון הסמוך לבשר שהוא אסור ואין חייבין עליו, ומן התורה הוי נותר, ולאכלו אי

המקדש **בְּשֵׁבִיל לְהַנּוֹת מְעֵצֵי הַמְּעֻרְכָה** ומותר
לעשות כך, לפי שלב בית דין מתנה על העצים שיהא
מותר לצייקנים לשרוף בהם, בכדי שלא תהא בהם
מעילה:

משנה ט

הַפֶּסַח שְׂיֵצֵא מחוץ לחומת ירושלים ונפסל, **או**
שְׂנַטְמָא ב"ד בניסן - **יִשְׂרָף מִיָּד** עוד בערב פסח,
כיוון שפסולו בגופו⁹⁷. אבל אם **נְטָמְאוּ הַבְּעָלִים**
של קרבן פסח **או שְׂמָתוּ** ונמצא שאין לו אוכלין,
ואין פסולו בגופו - **תְּעֻבֵר צוּרְתוֹ** - ימתינו עד
שייעשה נותר **וְיִשְׂרָף בְּשִׁישָׁה עֶשֶׂר** בניסן, מיד
לאחר יום טוב.

רְבִי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָמַר: אֵף זֶה - פסח
שנטמא בעליו או שמתו **יִשְׂרָף מִיָּד, לְפִי שְׂאִין**
לוֹ אוֹכְלִין⁹⁸:

משנה י

הָעֲצָמוֹת של הפסח, שטעונות שריפה מחמת המוח
הנמצא בהן, **וְהַגִּידִין** הראויים לאכילה, אלא
שאסורים באכילה מדרבנן, כגון גיד הנשה החיצון

ביאורים והרחבות

ששורפים אותו דווקא לפני הבירה, כדי לבייש את בעליו. שמאחר שנטמא כולו או רובו,
מסתבר שבעליו פשע בו, ולכן הצריכוהו חכמים לשרפו במקום פומבי כדי לביישו, ויזהר מכאן
ולהבא שלא יפשע בפסח להביאו לידי טומאה.

97. גרסינן בגמרא (פב, א): בשלמא טמא כתיב: "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש
ישרף", אלא יוצא מנלן? דכתיב: "הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה", אמר לו משה
לאהרן: מדוע לא אכלתם את החטאת, שמא נכנס דמה לפני ולפנים? אמר לו: לאו. אמר לו:
שמה חוץ למחיצתה יצתה? אמר לו: לאו, בקודש היתה. אמר לו: אי בקודש היתה, והן לא
הובא את דמה אל הקדש פנימה, מדוע לא אכלתם אותה? מכלל דאי נפקא, אי נמי עייל
דמה לפנים, (נדייק שאם יצאה או אם נכנס דמה לפנים) - בת שריפה היא.

98. בגמרא (פב, ב) למדוין: מחלוקת שנטמאו בעלים (או מתו) לפני זריקה, דלא איתחזי בשר
(לא היה ראוי כלל) לאכילה דהוה ליה כפסולו בגופו, אבל נטמאו בעלים לאחר זריקה, דאיתחזי
בשר לאכילה - דברי הכל (אף ר' יוחנן בן ברוקא מודה ש)פסולו מחמת דבר אחר ובעיא עיבור
צורה (ולא שריפה מיד). ורבי יוחנן אמר: אף לאחר זריקה נמי מחלוקת.

ר' עובדיה מברטנורא

הסמוך לבשר⁹⁹, וְהִנּוֹתָר - מהבשר של קרבן הפסח - יִשְׂרְפוּ בְּשֵׁשֶׁה עֶשֶׂר בניסן, שאסור לשרפן ביום טוב עצמו, שאין שורפין קדשים ביום טוב. אם חָלַ שֵׁשֶׁה עֶשֶׂר לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת - יִשְׂרְפוּ בַּשְּׁבִיעָה עֶשֶׂר, לְפִי שְׂאִינָן דּוֹחִין - מצוות שריפתם אינה דוחה לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב¹⁰⁰:

משנה יא

כָּל חֶלֶק מִהֶבֱהֵמָה הַנֶּאֱכָל - הראוי לאכילה בְּשׂוֹר הַגְּדוֹל לאחר שכבר התקשה בו כל מה שעתידי להתקשות - יֶאֱכַל - ראוי לאכילה גם בְּגֵדֵי הָרֶךְ הקרב לפסח, ובני החבורה נמנים עליו לקרבן פסח, וְרֵאשֵׁי כְּנָפַיִם - ראשי הכתפיים וְהַסְּחוּסִים גם נמנים עליהם, כי הם נחשבים ראויים לאכילה על ידי שליקה¹⁰¹.

הַשְּׂוֹר אֶת הָעֵצִים בַּפֶּסַח הַטְּהוֹר - בקרבן פסח טהור - הֵרִי זֶה לֹקְחָה אַרְבָּעִים שעבר על לאו של "וְעֵצִים לֹא תִשְׂבְּרוּ בו" (שמות יב, מו).

ביאורים והרחבות

99. פירוש: בעצמות נותר מוח הראוי לאכילה, והוא נעשה "נותר" וטעון שריפה. וכיוון שאי אפשר לשבור את העצמות ולהוציא את המוח בנפרד, מפני שנאסרה שבירת עצם בפסח, לכן העצמות עצמן טעונות שריפה. והגידים שמזכרים כאן הם גידים הראויים לאכילה מהתורה, ולכן חל עליהם דין 'נותר', אלא שאסורים באכילה מדרבנן (כגון גיד הנשה החיצון הסמוך לבשר), או שמדובר בשומנו של גיד הנשה, שהוא מותר, אלא שישראל קדושים נהגו בו איסור.

100. בגמרא (פג, ב) שואלין: מדוע לא ישרפו את הנותר ביום טוב עצמו? תבוא מצות עשה של שריפת נותר הפסח ותדחה את לא תעשה של איסור מלאכה ביו"ט? ותרצו: תני דבי חזקיה: אמר קרא: "לא תותירו ממנו עד בקר, והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו", שאין תלמוד לומר עד בקר, מה תלמוד לומר "עד בקר"? ליתן לו בקר שני לשריפתו. אביי אמר: אמר קרא: "עלת שבת בשבתו" ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביום טוב. רבא אמר: אמר קרא: "הוא לבדו יעשה לכם" - "הוא" ולא מכשיריו, "לבדו" ולא מילה שלא בזמנה הבאה מקל וחומר (ושריפת קדשים היא כמו מילה שלא בזמנה). רב אשי אמר: שבתון דיום טוב עשה הוא, ואין עשה (של שריפת נותר) דוחה לא תעשה (מלאכה ביום טוב) ועשה ("שבתון").

101. בגמרא (פד, א) מקשים מהמשנה עצמה, ברישא אמרו: כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך, ומכאן מה שלא נאכל בשור הגדול אף בגדי לא יאכל, ובסיפא אמרו שראשי כנפים והסחוסים נאכלים בגדי, והרי אלה אינם נאכלים בשור הגדול? מתרצת הגמרא: תנאי היא (מחלוקת תנאים): והכי קתני: כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך, ושאינו נאכל לא, ויש אומרים: אף ראשי כנפים והסחוסים. רבא אמר: "מה הן קתני" (היינו שהסיפא מפרשת את